

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЗМІСТУ ЗАГРОЗ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ У ЗДІЙСНЕННІ ППП

© 2016 СОЛОДОВНИК О. О.

УДК 334.012:351.746.1

Солодовник О. О. Ідентифікація змісту загроз реалізації інтересів держави у здійсненні ППП

Мета статті полягає в дослідженні сучасного змісту загроз інтересам держави як сторони публічно-приватного партнерства (ППП) та окресленні можливих наслідків негативного впливу задля розробки адекватних захисних механізмів. Особливо це актуально для України, яка активізувала свою діяльність у сфері ППП в умовах посилення внутрішніх і зовнішніх загроз. Для розробки адекватних захисних механізмів виняткове значення мають ідентифікація змісту загроз реалізації таких інтересів та розробка системи їх моніторингу. Розгляд загроз фінансовій та економічній безпеці держави крізь призму типології ризиків ППП та її інтересів у партнерській взаємодії з приватним сектором дозволив встановити загрози реалізації інтересів державного партнера, що відповідають сучасному етапу розвитку ППП, та конкретизувати їх можливі негативні наслідки при реалізації відповідних проектів в Україні. Подальші дослідження у цьому напрямі будуть спрямовані на розробку методології оцінювання загроз інтересам сторін ППП.

Ключові слова: безпека, загроза, захист, публічно-приватне партнерство, інтереси.

Бібл.: 17.

Солодовник Олеся Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів та кредиту, Харківський національний університет будівництва та архітектури (вул. Сумська, 40, Харків, 61002, Україна)

E-mail: solodovnikoa@gmail.com

УДК 334.012:351.746.1

UDC 334.012:351.746.1

Солодовник О. А. Идентификация содержания угроз реализации интересов государства в осуществлении ПЧП

Цель статьи заключается в исследовании современных угроз интересам государства как стороны публично-частного партнерства (ПЧП) и определении возможных последствий их негативного влияния для разработки адекватных защитных механизмов. Особенно это актуально для Украины, которая активизировала свою деятельность в сфере ПЧП в условиях усиления внутренних и внешних угроз. Для разработки адекватных защитных механизмов особое значение имеют идентификация содержания угроз реализации таких интересов и разработка системы их мониторинга. Рассмотрение угроз финансовой и экономической безопасности государства сквозь призму типологии рисков ПЧП и ее интересов в партнерском взаимодействии с частным сектором позволил установить угрозы реализации интересов государственного партнера, которые отвечают современному этапу развития ПЧП, и конкретизировать их возможные негативные последствия при реализации соответствующих проектов в Украине. Последующие исследования в этом направлении будут направлены на разработку методологии оценивания угроз интересам сторон ПЧП.

Ключевые слова: безопасность, защита, публично-частное партнерство, угроза, интересы.

Библ.: 17.

Солодовник Олеся Александровна – кандидат экономических наук, доцент, профессор кафедры финансов и кредита, Харьковский национальный университет строительства и архитектуры (ул. Сумская, 40, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: solodovnikoa@gmail.com

Solodovnik O. O. Identification of the Content of Threats to Interests of the State in the Course of Implementing the PPP

The article is aimed at studying the contemporary threats to interests of the State as a party of public-private partnership (PPP) and determining possible consequences of their negative influence in order to develop the adequate protection mechanisms. This is especially topical for Ukraine, which has stepped up its activities in the sphere of PPP in the face of the increased internal and external threats. To develop the adequate protection mechanisms, of particular importance are identification of the content of threats to such interests and developing a system for monitoring them. Consideration of threats to the financial and economic security of the State through the prism of typology of PPP risks and its interests in partnership with the private sector provided to identify threats to interests of the State party that correspond to the current stage of development of PPP, and to concretize their possible negative effects in the course of implementing the relevant projects in Ukraine. Further studies in this direction will be aimed at developing a methodology of evaluating threats to interests of the parties to PPP.

Keywords: security, protection, public-private partnership, threat, interests.

Bibl.: 17.

Solodovnik Olesia O. – PhD (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Finance and Credit, Kharkiv National University of Construction Engineering and Architecture (40 Sumska Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: solodovnikoa@gmail.com

Нестабільність світового й національного фінансово-економічного простору негативно впливає на реалізацію інтересів держави як сторони публічно-приватного партнерства (ППП), наражаючи її на різноманітні небезпеки. Побудова відповідної системи фінансово-економічної безпеки ППП дозволяє істотно зменшити деструктивну дію чинників. Особливо це актуально для України, яка активізувала свою діяльність у сфері ППП в умовах посилення внутрішніх і зовнішніх загроз. Задля побудови ефективної системи безпеки та обрання адекватної методології запобігання та нейтралізації загроз інтересам держави, як сторони ППП, виняткове значення має процедура ідентифікації (розпізнавання) загроз, характеру їх прояву і джерел.

Загрози фінансовій та економічній безпеці держави описані в значній кількості наукових праць. Серед них дослідження О. В. Баженової, О. І. Барановського, Д. Ю. Венцковського, О. С. Власюка, В. М. Гейця, І. О. Губаревої, К. С. Горячевої, А. І. Даниленко, М. М. Єрмошенко, В. В. Зимовець, М. О. Кизима, Г. В. Козаченко, О. М. Ляшенко, В. І. Мунтіяна, В. П. Пономарьова, В. А. Предборського, О. І. Черняк, А. Г. Шемаєвої та ін. Актуальні загрози безпеці України у фінансовій та економічних сферах визначено в Законі України «Про основи національної безпеки України», Стратегії національної безпеки України та Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері. Незважаючи на значний ступінь дослідженості проблематики забезпечення фі-

нансової та економічної безпеки України, питання ідентифікації загроз її інтересам щодо здійснення ППП у працях згаданих та інших учених не розглядається. До того ж, події останніх років свідчать про те, що умови реалізації інтересів держави під тиском реальних обставин швидко змінюються і продукують нові виклики і загрози. Зазначені обставини зумовляють актуальність даного дослідження.

Мета статті – дослідження сучасного змісту загроз інтересам держави як сторони ППП та окреслення можливих наслідків негативного впливу задля розробки адекватних захисних механізмів.

Поняття загрози є ключовою категорією теорії безпеки і використовується при визначенні безпеки будь-якої системи. У дослідженнях економічного спрямування під загрозою розуміють форму прояву негативного впливу на безпеку економічної системи – умови, фактори, дії. Враховуючи те, що ППП, як і будь-яка угода, ініціюється за умови узгодження інтересів його сторін, у рамках цієї статті під загрозами інтересам сторін ППП будемо розуміти дії, умови та фактори, що ускладнюють або унеможливають узгодження та реалізацію інтересів партнерів.

На сучасному етапі розвитку відносин у форматі ППП державний партнер спрямовує свої зусилля на реалізацію переважно таких інтересів:

- ✦ скорочення видатків бюджету на експлуатацію об'єктів державної/комунальної власності та видатків на загальнодержавні функції у зв'язку з реорганізацією державних структур/структур органів місцевої влади та місцевого самоврядування, функції яких передаються на виконання приватному сектору;
- ✦ підвищення ефективності використання бюджетних коштів;
- ✦ збільшення бюджетних надходжень;
- ✦ розвиток інфраструктури та підвищення якості й доступності її послуг;
- ✦ оптимізація державної фінансової підтримки розвитку галузей економіки та регіонів;
- ✦ покращення стану управління активами, що перебувають у державній/комунальній власності;
- ✦ залучення інвестицій приватного сектора у будівництво нових і модернізацію існуючих об'єктів державної власності;
- ✦ збільшення можливостей здійснювати державні інвестиції у пріоритетні програми (проекти);
- ✦ забезпечення інноваційного розвитку економіки;
- ✦ створення умов справедливої конкуренції на ринках послуг виробничої та соціальної інфраструктури, формування конкурентного ринку ППП;
- ✦ перекладання частини ризиків за проектом ППП на приватного партнера.

Оскільки інтереси державного партнера мають фінансово-економічну природу, то для ідентифікації змісту загроз, що перешкоджають їх реалізації, доцільно спиратися на теоретичні доробки у сфері забезпечення фінансової та економічної безпеки держави. Водночас

слід зауважити, що спектр національних економічних та фінансових інтересів є значно ширшим, відповідно, більшим є і перелік дій, умов та факторів, що перешкоджають їх реалізації.

Визначити передумови і джерела загроз, більш системно підходити до їхнього передбачення та прогнозування наслідків негативного впливу дозволяє типологізація ризиків [1]. Типовими ризиками, що виникають при реалізації проектів ППП, є такі: 1) політичні ризики; 2) будівельно-конструкторські ризики; 3) ризики експлуатації та технічного обслуговування; 4) ризики відповідності; 5) ринкові ризики; 6) цінові ризики; 7) фінансові ризики; 8) ризики передачі (трансфертні); 9) правові (регуляторні) ризики [2].

Один із ключових принципів здійснення ППП полягає в тому, що ризики, які виникають при реалізації проектів у такому форматі, підлягають розподілу між партнерами. Залежно від форми здійснення ППП державному партнеру на управління передаються політичні, ринкові, фінансові, цінові ризики, а також ризики відповідності. З огляду на це, із множини загроз фінансовій та економічній безпеці держави, представленої у працях [3–13, 15, 17], можемо виокремити ті, що генеруються у внутрішньому та зовнішньому середовищі ППП і перешкоджають реалізації інтересів державного партнера. Спостереження автора за перебігом подій у фінансово-економічній сфері дозволили їх конкретизувати відповідно до ситуації, яка склалася на даний час в Україні, та сформулювати можливі наслідки негативного впливу таких загроз. Ідеться про таке:

1. *Політична нестабільність у країні* [3; 4, с. 24]. Головні наслідки негативного впливу цієї загрози на реалізацію інтересів державного партнера в Україні полягають у зміні пріоритетності інтересів та шляхів їх реалізації у зв'язку з непослідовністю і безсистемністю у здійсненні політики у сфері децентралізації та реформ державного управління, системи охорони здоров'я, транспортної інфраструктури, телекомунікаційної інфраструктури, енергетики, ЖКГ, освіти, податкової, державного фінансового контролю та бюджетних відносин, державної служби та оптимізації системи державних органів, управління державною власністю та інших реформ, визначених у Стратегії сталого розвитку «Україна-2020»; погіршення інвестиційного клімату та умов ведення бізнесу, що ускладнює залучення інвестицій в об'єкти державної та комунальної власності.

2. *Відсутність узгодженої політики щодо здійснення ППП в Україні, неефективність антимонopolної політики, відсутність дієвої політики регіонального розвитку, зміни пріоритетів державної галузевої політики, неефективність фіскальної та валютної політик держави, прорахунки в інвестиційній політиці, економічно необґрунтована соціальна політика* [3; 5–9]. Негативними наслідками реалізації загрози є: неврегульованість відносин органів державної влади та місцевого самоуправління з приватними партнерами; перешкоди у створенні конкурентного ринку ППП; низька ефективність держави щодо забезпечення інституційних засад підвищення ефективності використання бюджетних

коштів, збільшення бюджетних надходжень, оптимізації державної підтримки розвитку галузей та регіонів, активізації інноваційно-інвестиційної діяльності

3. *Нестабільність та недосконалість правового регулювання у фінансово-економічній сфері* [10]. Можливі наслідки реалізації загрози полягають у такому: неузгодженість правових норм, приписів та стандартів щодо надання суспільних послуг, що ускладнює забезпечення якості та доступності послуг інфраструктури, створення конкурентного середовища у цій сфері; порушення законних прав та інтересів сторін ППП, що призводить до зниження мотивації до інвестування та ефективності використання бюджетних ресурсів; недоотримання бюджетних надходжень та ослаблення системи державного контролю за витратанням бюджетних коштів.

4. *Високий ступінь лобізму особистих, корпоративних, регіональних інтересів при прийнятті рішень державними та місцевими органами влади* [6; 11]. З численного переліку можливих негативних наслідків цієї загрози основними, з точки зору реалізації інтересів державного партнера, є: економічно необґрунтоване надання державної фінансової підтримки; неефективна структура видатків державного та місцевих бюджетів; повільне скорочення видатків на загальнодержавні функції через опір оптимізації системи державних органів та мережі бюджетних закладів; неадекватна практика надання місцевим бюджетам цільових трансфертів.

5. *Високий рівень бюрократії й корупції в державно-управлінській сфері, низька професійна компетентність адміністративних ресурсів* [5; 8; 12]. Наслідки реалізації загрози: зрив ініціювання та реалізації інвестиційних проектів через прорахунки на стадії складання конкурсної пропозиції, складність погоджувальних процедур, затягування термінів вирішення питань щодо затвердження й реалізації проекту.

6. *Низька ефективність діяльності органів судової та правоохоронної систем* [13]. Головні наслідки реалізації загрози полягають у такому: складність розв'язання конфліктних ситуацій з приватним партнером, недоотримання доходів бюджетом і прями фінансові збитки через несвоєчасне виявлення порушень приватним партнером норм господарського та фінансового права, шахрайств, розкрадання матеріальних і грошових цінностей.

7. *Деформація ринкових механізмів і низькі темпи створення внутрішнього ринку ППП* [5]. Негативний вплив загрози полягає у високому рівні монополізму на ринках виробничої та соціальної інфраструктури.

8. *Дискримінація в зовнішній торгівлі та втрата зовнішніх ринків збуту вітчизняної продукції* [5; 11]. Головним негативним наслідком реалізації загрози (з позицій досягнення інтересів державного партнера) є: зниження попиту на послуги транспорту та транспортної інфраструктури, що обслуговують зовнішньоекономічні операції.

9. *Зниження попиту на продукцію (послуги) виробничої та соціальної інфраструктури через спад виробництва в інших галузях економіки та зниження рівня економічної активності населення, зростання безробіття та зменшення добробуту домогосподарств.*

Можливі наслідки реалізації загрози полягають у такому: зменшення бюджетних надходжень; гальмування розвитку підприємств інфраструктурної галузі через погіршення їх фінансово-економічного стану, зниження їхньої інвестиційної привабливості; зміна пріоритетів соціально-економічної політики та відповідне скорочення бюджетного фінансування інвестиційних програм (проектів) на користь збільшення соціальних видатків

10. *Нехтування під час реалізації проекту екологічними та соціальними вимогами й стандартами, введеними державою, місцевою владою, природоохоронними установами та іншими уповноваженими органами та установами* [2; 11; 14]. Наслідки реалізації загрози: зміна пріоритетів у розподілі державних інвестицій за програмами (проектами) через збільшення бюджетних видатків на природоохоронну діяльність, ліквідацію наслідків аварій, вибухів, пожеж антропогенного походження.

11. *Неефективне використання ресурсного потенціалу територій, посилення криміналізації національної економіки та зменшення податкових надходжень через виснаження та безконтрольне розкрадання природних ресурсів.* Головні наслідки реалізації загрози полягають у такому: відсутність мотивації до впровадження технологічних інновацій; збільшення видатків на експлуатацію об'єктів державної/комунальної власності через зростання рівня матеріало- та енергоємності виробництва.

12. *Зростання соціальної напруженості у суспільстві* [15; 11] у зв'язку з неприйняттям проекту місцевим населенням через релігійні, моральні, історико-культурні та інші мотиви [14; 16]. Наслідки негативного впливу загрози: зниження мотивації до інвестування у проекти ППП та погіршення стану управління активами, що знаходяться у державній/комунальній власності, через затягування реалізації проектів, зростання їх вартості, знищення обладнання та ін. засобів.

13. *Посилення фіскальних дисбалансів (надмірний дефіцит, випереджальне зростання видатків бюджету в порівнянні з темпами зростання доходів, критичний обсяг державного та гарантованого державою боргу), неефективна бюджетна децентралізація, недостатній рівень капіталізації фінансової системи, втеча капіталу за кордон.* З численного переліку можливих негативних наслідків цієї загрози основними, з точки зору реалізації інтересів державного партнера, є: обмеження можливостей держави здійснювати інвестиції та надавати фінансову підтримку розвитку галузей економіки та регіонів; підвищення ризиків нецільового використання бюджетних коштів; зростання суверенних ризиків та зниження кредитних рейтингів, що знижує мотивацію до інвестування та кредитування економіки України.

14. *Нестабільність фінансового та валютного ринків* [3]. Головні наслідки негативного впливу цієї загрози на інтереси державного партнера: зміна умов фінансування інвестиційних проектів, зменшення надходжень до бюджетів, збільшення витрат на обслуговування кредитів міжнародних фінансових організацій, які залучаються державою для реалізації проектів ППП.

15. *Високий рівень інфляції* [17]. Можливі наслідки для інтересів державного партнера полягають у такому:

зростання видатків на експлуатацію об'єктів державної/комунальної власності у зв'язку зі зростанням витрат виробництва; обмеження можливостей держави здійснювати інвестиції в нові програми (проекти) через збільшення фінансування ініційованих проектів.

16. *Тінізація економіки*. З численного переліку можливих негативних наслідків цієї загрози основними, з точки зору реалізації інтересів державного партнера, є: недоотримання бюджетних доходів від ППП через нелегальний видобуток надр, порушення тендерного процесу і порядку встановлення та стягування плати за користування державним/комунальним майном; розкрадання бюджетних коштів та кредитів міжнародних фінансових організацій; погіршення інвестиційного клімату; зрив реалізації інвестиційних проектів та прямі фінансові збитки у зв'язку з фіктивним банкрутством приватного партнера.

Як конкретна форма виразу окремих протиріч кожна загроза інтересам державного партнера має предметний характер і може бути охарактеризована й описана за допомогою певних показників. Постійне спостереження за показниками, визначення відхилень їх фактичних значень від порогових і прогнозних значень, аналіз та прогнозування складають зміст моніторингу загроз інтересам державного партнера. За його результатами діагностуються загрози і розробляються механізми їх захисту.

ВИСНОВКИ

Посилення загроз у фінансово-економічній сфері актуалізує проблему захисту інтересів держави у партнерській взаємодії з бізнесом. Для розробки адекватних захисних механізмів виняткове значення мають ідентифікація змісту загроз реалізації таких інтересів та розробка системи їх моніторингу.

Розгляд загроз фінансовій та економічній безпеці держави крізь призму типології ризиків ППП та її інтересів у партнерській взаємодії з приватним сектором дозволив встановити загрози реалізації інтересів державного партнера, що відповідають сучасному етапу розвитку ППП, і конкретизувати їх можливі негативні наслідки при реалізації відповідних проектів в Україні.

Подальші дослідження в цьому напрямі будуть спрямовані на розробку методології оцінювання загроз інтересам сторін ППП. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Іляш О. І.** Ідентифікація змісту та ранжування загроз системі соціальної безпеки. *Економіка і прогнозування*. 2012. № 2. С. 118–128.
2. **Пильтій О. В.** Типові моделі розподілу ризиків державно-приватних партнерств. URL: <http://www.ukrppp.com/uk/speech/172--l-r>
3. **Юрків Н. Я.** Регіональні чинники фінансової безпеки реального сектору економіки. *Фінанси України*. 2011. № 12. С. 99–110.
4. **Предборський В. А.** Економічна безпека держави: монографія. Київ: Кондор, 2005. 391 с.
5. **Головня О. М.** Вплив глобалізаційних процесів на соціально-економічне зростання *України: оцінка загроз та можливостей*. *Економіка та держава*. 2010. № 6. С. 6–9.

6. Закон України «Про основи національної безпеки України» № 964-IV від 19 червня 2003 року. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>

7. **Жаворонкова Г. В.** Напрями забезпечення реалізації технологічної безпеки регіону. *Економіка і прогнозування*. 2012. № 3. С. 135–144.

8. **Різник Н. А.** Зовнішньоекономічна безпека регіону: сутність і проблеми забезпечення. *Держава та регіони*. 2012. № 4. С. 54–58.

9. **Крючкова І. В.** Недосконала матриця економіки України. *Економіка України*. 2015. № 6. С. 53–60.

10. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері» від 15.08.2012 р. № 569-р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80>

11. **Мунтіян В. І.** Економічна безпека України. Київ: Видавництво КВІЦ, 1999. 462 с.

12. **Камлик М. І.** Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект: навчальний посібник. Київ: Атіка, 2005. 432 с.

13. **Власюк О. С.** Тінюва економіка та її вплив на безпеку сектору державних фінансів України. *Фінанси України*. 2013. № 6. С. 18–25.

14. **Делмон Дж.** Государственно-частное партнерство в инфраструктуре. Практическое руководство для органов государственной власти. URL: <http://www.twirpx.com/file/751282/>

15. **Пономаренко В. С., Клебанова Т. С., Чернова Н. Л.** Экономическая безопасность региона: анализ, оценка, прогнозирование: монография. Харьков: ИД «ИНЖЕК», 2004. 144 с.

16. **Гриценко Л. Л., Красуля Т. Ю.** Управління ризиками при реалізації інфраструктурних проектів у рамках державно-приватного партнерства. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. № 12. С. 85–90.

17. **Єрмошенко М. М., Горячева К. С.** Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство: монографія. Київ: Національна академія управління, 2010. 232 с.

REFERENCES

Delmon, Dzh. "Gosudarstvenno-chastnoye partnerstvo v infrastrukture. Prakticheskoye rukovodstvo dlya organov gosudarstvennoy vlasti" [Public-private partnerships in infrastructure. A practical guide for public authorities]. <http://www.twirpx.com/file/751282/>

Holovnia, O. M. "Vplyv hlobalizatsiinykh protsesiv na sotsialno-ekonomichne zrostantia Ukrainy: otsinka zahroz ta mozhlyvosti" [The impact of globalization processes on the socio-economic growth of Ukraine: assessment of threats and opportunities]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 6 (2010): 6–9.

Hrytsenko, L. L., and Krasulia, T. Yu. "Upravlinnia ryzykamy pry realizatsii infrastrukturykh proektiv u ramkakh derzhavno-privatnoho partnerstva" [Risk management in the implementation of infrastructure projects under public-private partnership]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 12 (2011): 85–90.

Iliash, O. I. "Identifikatsiia zmistu ta ranzhuvannia zahroz systemi sotsialnoi bezpeky" [Identification of content and ranking of threats to social security]. *Ekonomika i prohnozuvannia*, no. 2 (2012): 118–128.

Kriuchkova, I. V. "Nedoskonala matrytsia ekonomiky Ukrainy" [Imperfect matrix of the economy of Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 6 (2015): 53–60.

Kamlyk, M. I. *Ekonomichna bezpeka pidpriemnytskoi diialnosti. Ekonomiko-pravovyi aspekt* [The economic security of business activities. Economic and legal aspects]. Kyiv: Atika, 2005.

[Legal Act of Ukraine] (2012). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80>

[Legal Act of Ukraine] (2003). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>

Muntian, V. I. *Ekonomichna bezpeka Ukrainy* [Economic security of Ukraine]. Kyiv: Vyd-vo KVITs, 1999.

Pyltiai, O. V. "Typovi modeli rozpodilu ryzykiv derzhavno-pryvatnykh partnerstv" [The standard models of risk-sharing public-private partnerships]. <http://www.ukrppp.com/uk/speech/172-l-r>

Predborskyi, V. A. *Ekonomichna bezpeka derzhavy* [Economic security of the state]. Kyiv: Kondor, 2005.

Ponomarenko, V. S., Klebanova, T. S., and Chernova, N. L. *Ekonomicheskaya bezopasnost regiona: analiz, otsenka, prognozirovaniye* [Economic security of the region: analysis, evaluation, prediction]. Kharkiv: INZHEK, 2004.

Riznyk, N. A. "Zovnishnyoeconomichna bezpeka rehionu: sutnist i problemy zabezpechennia" [External economic safety of region: essence and problems of ensuring]. *Derzhava ta rehiony*, no. 4 (2012): 54-58.

Vlasiuk, O. S. "Tynova ekonomika ta yii vplyv na bezpeku sektoru derzhavnykh finansiv Ukrainy" [The shadow economy and

its impact on the safety of the public Finance sector of Ukraine]. *Finansy Ukrainy*, no. 6 (2013): 18-25.

Yurkiv, N. Ya. "Rehionalni chynnyky finansovoi bezpeky realnoho sektoru ekonomiky" [Regional factors of financial security of the real sector of the economy]. *Finansy Ukrainy*, no. 12 (2011): 99-110.

Yermoshenko, M. M., and Horiacheva, K. S. *Finanova skladova ekonomichnoi bezpeky: derzhava i pidpriumstvo* [The financial component of economic security: the state and the company]. Kyiv: Natsionalna akademiia upravlinnia, 2010.

Zhavoronkova, H. V. "Napriamy zabezpechennia realizatsii tekhnolohichnoi bezpeky rehionu" [Directions of ensuring the implementation of technological security of the region]. *Ekonomika i prohnozuvannia*, no. 3 (2012): 135-144.

УДК 330.332:339.944

ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ ЯК ОДНА З ІНВЕСТИЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ ТНК

© 2016 МАЛЮТА І. А., ЛАПОВЕЦЬ І. А.

УДК 330.332:339.944

Малюта І. А., Лаповець І. А. Злиття і поглинання як одна з інвестиційних стратегій ТНК

Мета статті полягає у визначенні суті та цілей стратегій злиття і поглинання як однієї з інвестиційних стратегій ТНК, з'ясуванні тенденцій на ринку злиттів і поглинань у світі. Визначено, що стратегія злиття і поглинання компаній є системою заходів перетворення декількох компаній в одну і є комплексом дій, спрямованих на зростання загальної вартості активів за рахунок ефекту синергізму. Встановлено, що дана стратегія є однією з основних інвестиційних стратегій ТНК і активно використовується за базових стратегій стабілізації (захисту) та скорочення. Визначено позитивні ефекти ЗІП для ТНК, а також зазначено можливі загрози. Встановлено, що ринкове середовище у 2015 р. було сприятливим для укладення угод злиття і поглинання, з огляду на загальну вартість угод – 4,3 трлн дол. США. Найбільша питома вага ЗІП у 2015 р. припадає на галузь охорони здоров'я та енергетичний сектор. За регіональним розподілом найбільша активність ЗІП спостерігалася в Північній Америці та Азійсько-Тихоокеанському регіоні.

Ключові слова: злиття і поглинання, інвестиційна стратегія, транснаціональні корпорації.

Рис.: 4. Табл.: 3. Бібл.: 15.

Малюта Ірина Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Університет митної справи та фінансів (вул. Володимира Вернадського, 2/4, Дніпро, 49004, Україна)

E-mail: evlakova@list.ru

Лаповець Ірина Андріївна – студентка факультету управління, Університет митної справи та фінансів (вул. Володимира Вернадського, 2/4, Дніпро, 49004, Україна)

E-mail: lapovetsira@gmail.com

УДК 330.332:339.944

UDC 330.332:339.944

Малюта И. А., Лаповец И. А. Слияния и поглощения как одна из инвестиционных стратегий ТНК

Цель статьи заключается в определении сути и целей стратегии слияния и поглощения как одной из инвестиционных стратегий ТНК, выяснении тенденций на рынке слияний и поглощений в мире. Установлено, что стратегия слияния и поглощения компаний является системой мер по преобразованию нескольких компаний в одну и представляет собой комплекс действий, направленных на рост общей стоимости активов за счет эффекта синергизма. Установлено, что данная стратегия является одной из основных инвестиционных стратегий ТНК и активно используется при базовых стратегиях стабилизации (защиты) и сокращения. Определены положительные эффекты СиП для ТНК, а также указаны возможные угрозы. Установлено, что рыночная среда в 2015 г. была благоприятной для заключения сделок слияния и поглощения, о чем свидетельствует общая стоимость сделок – 4,3 трлн долл. США. Наибольший удельный вес СиП в 2015 г. приходится на здравоохранение и энергетический сектор. По региональному распределению наибольшая активность СиП наблюдалась в Северной Америке и Азиатско-Тихоокеанском регионе.

Ключевые слова: слияния и поглощения, инвестиционная стратегия, транснациональные корпорации.

Рис.: 4. Табл.: 3. Библ.: 15.

Малюта Ирина Анатольевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры международных экономических отношений, Университет таможенного дела и финансов (ул. Владимира Вернадского, 2/4, Днепр, 49004, Украина)

E-mail: evlakova@list.ru

Лаповец Ирина Андреевна – студентка факультета управления, Университет таможенного дела и финансов (ул. Владимира Вернадского, 2/4, Днепр, 49004, Украина)

E-mail: lapovetsira@gmail.com

Maliuta I. A., Lapovets I. A. Mergers and Acquisitions as one of the Investment Strategies of TNCs

The article is aimed at identifying substance and objectives of the strategy of mergers and acquisitions as one of the investment strategies of TNCs, exploring trends in the market of mergers and acquisitions worldwide. It is found that the strategy of mergers and acquisitions is a system of measures to transform several companies into one and represents a complex of actions, directed to increase in the total asset value through the synergistic effect. It is found that this strategy is one of the principal investment strategies of TNCs and is actively used for the basic strategies of stabilization (protection) and reduction. The positive effects of M&A for TNCs have been determined, possible threats have been provided. It is found that the market environment in 2015 was conducive to mergers and acquisitions, as evidenced by the total value of the concluded deals – 4.3 US Dollars Trillion. The largest share of M&A in 2015 falls on both the health care and the energy sector. By the regional distribution, the greatest activity of M&A was observed in the North America and the Asia-Pacific region.

Keywords: mergers and acquisitions, investment strategy, transnational corporations.

Fig.: 4. Tbl.: 3. Bibl.: 15.

Maliuta Iryna A. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations, University of Customs and Finance (2/4 Volodymyra Vernadskoho Str., Dnipro, 49004, Ukraine)

E-mail: evlakova@list.ru

Lapovets Iryna A. – Student of the Faculty of Management, University of Customs and Finance (2/4 Volodymyra Vernadskoho Str., Dnipro, 49004, Ukraine)

E-mail: lapovetsira@gmail.com